

PROJEKTLEDARE: TOVE JONSTOIJ
BESTÄLLNINGNUMMER: 66510415304

Skeppet Cambria

av Donal O'Kelley

bearbetning av Manuel Cubas & Tove Jonstoj

Del 4: Albatrossen

PÅA / RESUMÉ

I ett sovrum någonstans i Sverige ligger Leanna tyst. Hon har flytt hit med sin moster som hon kallar mamma men när myndigheterna upptäcker att hon inte är Leannas riktiga mamma utvisas mostern. Collette och hennes dotter Ailis vakar över Leanna och de fördriver tiden med att berätta. Kanske kan Leanna höra deras historia som handlar om en annan flykting för mer än hundra år sedan, frihetskampen och den förrymda slaven Frederick Douglass som 1845 reste under falsk namn från Amerika till Irland. Douglass avslöjas av Cecily som beundrar honom och hon går till kapten Juddy för att föreslå att Douglass ska hålla tal ombord.

Medverkande:

COLETTE Anna Azcárate
AILIS Alicia Tapia
FREDERICK DOUGLASS Eagle-Eye Cherry,
JUDDY Carlos Francisco Romero
DIGNAM Isa Auifia
DIGNAM William Ddumba
MATILDA Sara Simone Bergenström
DODD Mikael Odhag
CECILY Gloria Tapia
Ljud: Johanna Printz
Regi: Manuel Cubas

SCEN 1

/LJUDEFEKT: båtljud, liten paus behövs för att byta tempus/

CECILY:

Kanske ska han hålla sitt tal uppe på halvdäck?

JUDDY:

Fröken Hutchinson, som Cambrias kapten...

CECILY:

Det vore en fjäder i hatten för Cunardlinjen, att ha en så stor talare ombord.

JUDDY:

Det blå bandet för den snabbaste överfarten över atlanten är den enda fjäder som just denna hatt är intresserad av.

CECILY:

Skulle du döda albatrossen?

JUDDY:

Va?

CECILY:

Du är som sjömannen i dikten - du skulle döda albatrossen om landade på ditt däck.

JUDDY:

Åh, låt mig slippa er poesi, fröken Hutchinson!

LJUDEFEKT: TONA IN ALBATROSSMUSIK

/ några rader ur dikten som Cecily får läsa i dimman/

*"All vind dog bort och seglen sjönk i stiltjens dystra grav.
På hett och kopparfärgat valv vid middagstiden stod rätt
över masten varje dag en månstor sol i blod."*

(ur Coleridge An ancient mariner)

CECILY:

Förstår ni inte? Ni drar på er samma förbannelse som...
Titta, nu kommer dimman, precis som i dikten!

JUDDY:

Vi befinner oss på Nordatlanten. Det är alltid dimma här.

CECILY:

Dimman tränger in i er hytt, kapten!

JUDDY:

Det är lite ånga som har råkat komma upp nerifrån, fröken
Hutchinson! Inget att hetsa upp sig för.

CECILY:

"Åt några blev i drömmen sagt,
Att denne vår plågoand
Oss följt på nio famnars djup
Från snöns och dimmans land."

JUDDY:

Poeten Coleridges populära dikt, Sången om den gamle
sjömannen, är en gotisk fantasi. Vi, däremot, befinner oss
ombord på ett mekanikens under. Ångpannor och skovelhjul är
fakta, inga förbannade fantasier.

CECILY:

Ni är rädd.

CECILY:

Är den tung?

JUDDY:

Va?

CECILY:

Albatrossen som ni har där hängande runt er hals?

JUDDY:

Käre Gud i himlen, vad har jag gjort för att förtjäna detta?

CECILY:

Jag förlåter er hädelse.

JUDDY:

Hädelse?

CECILY:

Ni har inte dödat den än, kapten. Ni kan släppa den fri. Albatrossen kan fortfarande sträcka ut sina vackra vingar och flyga ovanför ert däck. Låt - honom - tala. Folk kommer att älska det!

JUDDY:

Har ni pratat med många passagerare om er anklagelse mot den här passageraren?

CECILY:

Det är ingen anklagelse! Jag vet att han är Frederick Douglass! Jag känner igen hans kraft.

JUDDY:

Passageraren i fråga sa att han heter herr Johnson. Det är namnet på hans biljett.

CECILY:

Men det är herr Frederick Douglass...

JUDDY:

Att utge sig för att vara någon annan är ett grovt brott ombord på ett fartyg. Om det som ni påstår stämmer har jag inget annat val än att sätta honom i bojar.

CECILY:

Ni är ju uppenbarligen köpt av den där slavägaren Dodd! Ni luktar av hans plånbok! Usch!

JUDDY:

Ni är en envis kvinna!

CECILY:

Ja, det är inte första gången jag har blivit kallad envis och vi får hoppas att det inte är den sista.

JUDDY:

Nej, det blir det knappast!

CECILY:

Frederick Douglass har skrivit en bok! Han har ett budskap att dela med sig av! Ska ni, befälhavaren på Cambria, tysta hans röst?

JUDDY:

Förstår ni inte att herr Johnson är nöjd med att resa ostört till Irland utan ståhej. Varför insisterar ni på att rikta strålkastaren mot honom?

CECILY:

Strålkastaren, kapten, är riktad mot ER! Och - er albatross! Kra...kra!

SCEN 2

LJUDEFEKT: I LASTRUMMET, UGNAR, KOLELDNING ETC

Arbetarna hörs när dom jobbar med kolen.

SOLOMON:

Hallå, hallå, hallå arbetsbröder, stanna upp! Lyssna!

LJUDEFEKT: ELDNING SLUTAR

SOLOMON:

Vi har turen att ha sällskap ombord av den store talaren Frederick Douglass. Berätta för dem Frederick, berätta hur du var slav, hur du såg din chans. Kom igen Frederick!

FREDERICK:

Jag tänker på mina tre miljoner bröder som fortfarande är fastsurrade vid oket i sydstaterna. Och jag tänker på de många andra som gömmer sig i nordstaterna, rädda för att bli tillbakaskickade i kedjor till sina ägare. Och jag vet att jag måste berätta om några av mina minnen.

SOLOMON:

Men god dag, Frederick Douglass! Hej, säger jag!

FREDERICK:

I tidig ålder blev jag intresserad av att utforska slaveriets ursprung och väsen. Varför är jag slav? Varför är vissa slavar och andra ägare? Och det var förbryllande frågor som jag grubblade över redan som barn. Någon

berättade för mig att "Gud i himlen" hade skapat allt som finns och hade gjort svarta människor till slavar och vita till ägare. Och jag fick också berättat för mig att Gud var god och att Han visste vad som var bäst för alla.

LJUDEFEKT: OLYCKSBÅDANDE MUSIK, MED ALLT STARKARE PULS

COLETTE:

Esther... Esther... Esther ... Esther ...

FREDERICK:

En natt vaknade när jag var liten av de ömkliga skriken från stackars moster Esther. Genom sprickorna i mitt primitiva lilla rum såg jag allt som hände. Moster Esthers handleder var hårt fastbundna, och det vridna repet var fast vid en tung bjälke vid eldstaden. Hon stod på en bänk, med armarna hårt uppdragna ovanför huvudet. Hennes rygg och skuldror var bara. Och bakom henne stod ägaren med en läderpiska i handen och utförde sitt barbariska arbete med hjälp alla möjliga grova svordomar. Gång på gång drog han piskan genom handen och rättade till den för att kunna utdela ett så smärtsamt rapp som möjligt. Det var som om han blev mer och mer rasande för varje gång hon skrek. Och när hon plockades ner, hon kunde knappt stå.

LJUDEFEKT: TONA UT MUSIKEN, TONA IN MASKINRUMMET

FREDERICK:

Esther var en ung kvinna som ägde något som är en förbannelse för en svart slavflicka, nämligen fysisk skönhet.

SOLOMON:

Douglass, Douglass! Frederick Douglass!

INFORMANT:

Frederick Douglass, i lastrummet herr Dodd!

DODD:

Jag tackar för informationen!

SCEN 3

LJUDEFEKT: DÄMPADE SKOVLAR OCH VÅGOR, KAPTENSHYTEN

DODD:

Som min vän Samuel Cunard skulle säga: Saken är enkel, kapten Judkins. Han är en förrymd slav. Han måste hållas i förvar.

JUDDY:

Herr Dodd, den amerikanska lagen skiljer sig åt i frågan om slaveri, mellan norr och söder! Ni kan inte komma och kräva av mig att åstadkomma enhet när hela vårt land är splittrat!

DODD:

Ja, som fredsdomare förklarar jag att Förenta staternas lagar fortfarande gäller på detta fartyg.

JUDDY:

Jag är befälhavare på Cambria herr Dodd, och jag fattar alla beslut i fråga om säkerhet på det här fartyget.

DODD:

Ja, naturligtvis. Och jag informerar er om att passageraren som kallar sig för herr Johnson och utger sig för att vara underhållare, och även kallar sig Frederick Douglass, egentligen är en förrymd slav tillhörande herr Hugh Auld i Baltimore. Jag ålägger er ansvaret att sätta den här luffaren i kedjor och se till att han återlämnas till sin rättmätige ägare, så som lagen föreskriver.

LJUDEFEKT: SKRAMMEL AV KEDJOR

JUDDY:

Här är fartygets bojor, herr Dodd! Jag är kapten. Min far var kapten före mig. Jag har det i blodet. Jag smiter aldrig undan min plikt. Ja, som er farfar sa, ordning är av yttersta vikt.

DODD:

Jaaa... och min farfar, välsigne honom, var en utmärkt man som jag är skyldig mycket.

SCEN 4

LJUDEFEKT: VÅGOR, SKOVLAR, STEG I TRAPPAN

MATILDA:

Herr Dignam! Jag vill veta vad en skitsnackare är!

DIGNAM:

Inte nu, Matilda! Inte nu!

MATILDA:

Jag säger till pappa att du har struntat i mig! Då vet du vad som händer.

DIGNAM:

Fråga *honom* vad en skitsnackare är. Det vet han säkert.

LJUDEFEKT: SPELDOSAN ÖPPNAS I EN SEKUND.

MATILDA:

Dimman omger honom också, Mirabelle! Du har helt rätt!

SCEN 5

LJUDEFEKT: SPELDOSAN STÄNGS, TONA TILL UNDER DÄCK

DIGNAM:

Eh... Jag måste göra, jag måste göra ett jobb, Fred.
Tråkigt men sant, hoppas du inte tar illa upp. Du får gå i land lika fri som alla andra, men för tillfället har jag mina order. Du ska stängas in, eftersom det kan bli uppståndelse. Det är ändå så att ett fartyg till havs är ett komplicerat ställe. Och säkerhet är ett måste, så du behöver inte känna dig -förringad...

FREDERICK:

Jag har många gånger blivit släpad och spottad på och kastad i vagnar för svarta på tågen, tvingad att resa med bagaget. Men jag glömmer aldrig att berätta för dem som fångslar mig att det är DE som därmed blir förringade. Inte jag.

DIGNAM:

Det hedrar dig.

FREDERICK:

Så, herr Dignam, kämpar ni för att undertrycka en känsla av skuld?

DIGNAM:

Jag har inte gjort mig skyldig till nånting! Följ med nu!

FREDERICK:

Ni går med på att göra det som ni vet är fel.

LJUDEFEKT: FOTSTEG

FREDERICK:

Ni leder mig tillbaka till plantagen där jag föddes.

Nycklarna rasslar. "Välkommen hem, Frederick", säger de, på grund av er, herr Dignam.

DIGNAM:

Men sluta nu, det är bara en nyckel.

LJUDEFEKT: NYCKLAR LÅSER UPP ARRESTEN, DÖRREN ÖPPNAS

FREDERICK:

Jag måste få tala med kapten.

LJUDEFEKT: ARRESTDÖRREN STÄNGS

DIGNAM:

Kapten får inte störas, stränga order. Jag är bara en bricka här, jag behöver livnära mig.

FREDERICK:

Jag måste få tala med kapten!

DIGNAM:

Det var en sak som du sa... Ursäkta, jag får ta det med dig genom dörren... Har du hört talas om Daniel O'Connell?

FREDERICK:

Daniel O'Connell...! Det namnet hörde jag först spottas ur min ägares mun. Han som piskade min moster Esther. Han förbannade Daniel O'Connell. Och hans slavägarvänner förbannade honom! Och jag tänkte att det här var en man jag skulle ha velat träffa.

DIGNAM:

Tja, a propos det, visste du att han har erbjudits stöd från mer än fyrtio parlamentsledamöter för att upphäva Unionsakterna och befria Irland från brittiskt styre - och det är en stor sak, förstår du - om han bara är tyst angående slaveriet. Men NEJ, så länge som det sitter en enda slav i bojor kommer han att fortsätta kämpa mot slaveriet.

FREDERICK:

Och du då, Dignam?

DIGNAM:

Jag? Jag var Afrika. (PAUS) Daniel O'Connell bugade för mig.

FREDERICK:

Jag tror att det är mer än dörren mellan oss som gör det här obegripligt, herr Dignam.

LJUDEFEKT: TONA IN TRADITIONELL ST. PATRICK'S DAY-ORKESTER

DIGNAM:

I mars var det Saint Patrick's Day-parad i Cork. Daniel O'Connell granskade vårt flak. Jag föreställde Afrika. Min bror var Irland. Jag höll upp sönderbrutna kedjor och tackade O'Connell för att han har befriat mig. Sedan höll min bror upp SINA kedjor, som ännu var hela, och bad O'Connell befria irländarna också. Och han sa att det skulle han göra. Stort hurrarop!

FREDERICK:

Jag förstår. Men säg mig, Dignam, vad är det för rasslande ljud jag hör?

DIGNAM:

Va?

FREDERICK:

Jaha. Det är slaveridrivarens nyckel som hänger från ert bälte.

SCEN 6

LJUDEFEKT: TONA UT SKEPPET, TONA IN TRAD ST. PATRICK'S DAY-ORKESTER

COLETTE:

Jag tittar på den där filmen som jag tog av dig, Leanna, när du var med på dansuppvisningen. När ni dansade. Det var du

och din kompis Tara, ni är showens stjärnor. Och polisen som stod framför mig, han klappar och hejar på.

COLETTE:

Jag tittar på filmen, och jag kan liksom inte låta bli att undra om samma polisman som var en av de tolv som kom flyktingförläggningen och slet dig ur sängen klockan ett på morgonen. Tolv stycken kom, kom och hämtade dig och din mamma. Jag har hört att du försökte ropa efter dina kompisar. Du skrek, du skrek allt vad du orkade! Och de där tolv poliserna gjorde bara sin plikt, och de fortsatte nerför trapporna och klev ut, och de tryckte in dig i bilen, och de knuffade undan dina vänner. Dom, Leanna, dom hävdar att det inte är en våldshandling, bara korrekt rättsligt förfarande. Och så blev du körd genom natten, skrikande, när du borde ha dansat i dina drömmar. Du blev körd hela vägen till Stockholm för att bli deporterad till Nigeria. Men väl där, då fick du stanna här i Sverige, för att din moster som hade tagit hand om dig. Flytt, flytt genom halva jorden för din skull med dig i famnen för att hon erkände att hon inte var din biologiska mamma. Och så blev hon deporterad. Men du, du får stanna här, Leanna. Du får stanna som ett ensamt flyktingbarn. Och de skickar iväg henne. Och här är du, ensam i det här rummet. Ensam i dig själv.

SLUT DEL 4 AV 6